

LA POLÍTICA A CATALUNYA

Introducció.

I.- UNA RÀFEGA HISTÒRICA

- El sentiment de pàtria
- El pensament catalanista
- El sentiment de Nació
- L'Estat espanyol

II.- NACIÓ I ESTAT

- Segons Mounier
- Segons Joan Pau II

III.- L'ÈTICA I LA POLÍTICA

- Són compatibles?
- Catalunya una democràcia normalitzada?
- El Parlament de Catalunya
- Catalunya en el Congrés dels Diputats a Madrid
- No es pot enganyar al poble
- Cada vot és un fi en si mateix
- La democràcia segons Mounier
- La Catalunya de la concòrdia

LA POLÍTICA A CATALUNYA

Introducció.

En la xerrada d'avui no parlarem de la política catalana, que lògicament pot i ha de tenir diverses opcions, més o menys encertades, més o menys oportunes, però en principi totes elles ben respectables mentre siguin democràtiques; no parlarem de la política catalana sinó de la política a Catalunya, que no és el mateix, encara que en una primera vista ho pugui semblar. Quan diem la política a Catalunya, la estem situant en un àmbit i en un territori concret i ja es veu clar que no pot ser el mateix dir la política a Catalunya que la política, posem per cas, a Itàlia o al Brasil, o a Madrid. No farem cap anàlisi de tipus intel·lectual-academicista, primer perquè no vull, després perquè no puc ni en sé, o si ho voleu dir-ho al revés m'és igual. El farem des d'un punt de vista de realisme polític, molt en la línia del pensament vitalista de Mounier per a qui l'especulació filosòfica no era res sinó anava en consonància i en compromís amb la vida. No parlarem en termes de dretes o esquerres, de burgesia o proletariat, perquè aquest llenguatge, ara i aquí, està desfasat, és més propi del segle XIX o principis del XX, perquè la tradicional burgesia està superada per unes forces econòmiques internacionals que aquestes sí que tenen poder i qui és el proletari d'avui? Parlem molt dels mileuristes però segurament aquests no són els proletaris sinó més aviat aquells que no tenen possibilitat de ser-ho, els que no tenen treball. I què són, avui i aquí, dretes i esquerres, en un temps en què no es tracta solament de repartir uns recursos econòmics sinó també de generar-los amb els instruments i els mitjans moderns? I finalment no farem cap crítica des d'una visió purament política, sinó que ens mourem en una dimensió ètica, en la dimensió ètica de la política. En el fons la meva tesi, molt senzilla però molt clara, es basarà en l'aprovació del concepte de nació pel Parlament de Catalunya.

I.- UNA RÀFEGA HISTÒRICA

El sentiment de pàtria

La política a Catalunya, no neix avui ni a partir de la Constitució espanyola del 78. És el resultat d'un llarg procés històric. Agradi o no, el passat històric, la tradició, és un dels fonaments de la política. Per tant m'hauran de permetre de fer una ràpida ullada, una ràfega històrica, per situar-nos. La farem a partir del Decret de Nova Planta del malaurat Felip V, que va representar l'anihilació de les lleis i les institucions catalanes. A Catalunya li ha costat, li costa encara, redreçar-se de les conseqüències d'aquest Decret. Va haver de passar més d'un segle perquè s'iniciés un moviment de recuperació de la identitat i la memòria del poble català, conegut com "la Renaixença", nom ben expressiu de la situació a on s'havia arribat.

Si hom reneix és que s'havia mort. Un criteri força estès considera el poema *Oda a la Pàtria*, de Bonaventura Carles Aribau, publicat el 1833, com el tret de sortida d'aquesta renaixença. Es podria esperar que un poema que té aquesta significació agafi la forma i el to d'un cant èpic de ressonàncies militars, i abranci els cors per llançar-los a una reconquesta d'allò perdut. Doncs no, en lloc d'això el poema és un cant d'enyorança de Catalunya i d'exaltació de la llengua. Per refrescar la memòria recitem un quartets:

Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau,
Oh serres desiguals, que allí, en la pàtria mia,
Dels núvols e del cel de lluny vos distingia,
Per lo repòs etern, per lo color més blau.

En va a mon dolç país en ales jo em transport,
E veig del Llobregat la platja serpentina,
Que fora de cantar en llengua llemosina,
No em queda més plaer, no tinc altre conhort.

En llemosí sonà lo meu primer vagit,
Quan del mugró matern la dolça llet bevia;
En llemosí al Senyor pregava cada dia,
E càntics llemosins somiava cada nit.

I per "llançar els batallons" a reconquerir el terreny perdut el poema acaba amb aquest quartet:

Ix, e crida pel món que mai mon cor ingrat
Cessarà de cantar de mon patró la glòria
E passe per ta veu son nom e sa memòria
Als propis, als estranys, a la posteritat.

No hi ha en tot el poema cap reivindicació política. Només el títol és ja tota una manifestació política: **Oda a la Pàtria**. I la pàtria és paraula de significació profunda, és un sentiment de pàtria catalana, Catalunya com a Pàtria. Fem atenció a les paraules, als conceptes que inclou aquest moviment que es gesta: renaixença, recuperació de la identitat i la memòria d'un poble; són els trets definidors d'una personalitat col·lectiva.

El pensament catalanista

Després, el 1886, Valentí Almirall formularà, segons Vicens Vives, la primera “fórmula doctrinària”: *Lo Catalanisme*, obra cabdal del pensament polític català. No es tracta d’un assaig regionalista romàntic sinó d’una línia de pensament moderna i estructurada. Advoca, tenint en compte les limitacions polítiques de l’època, per un sistema que ell anomena particularisme, que es basaria en una associació d’estats petits o estat compost, avui en diríem plural, que li donaria molta més flexibilitat i garanties que no pas un estat simple. Es tractaria de buscar una major llibertat amb un mínim de limitacions. És el punt de partida doctrinal d’un pensament catalanista.

El sentiment de Nació

Prat de la Riba farà un pas més. Es mulla, es compromet en les tasques de govern i a més serà un dels primers teòrics del nacionalisme català. El 1906 surt a la llum el seu llibre més famós, *La Nacionalitat catalana*, que resultarà fonamental en l’elaboració d’un pensament nacionalista modern. Del sentiment de Pàtria en dirà que “no és qüestió de bon govern ni d’administració; no és qüestió de llibertat ni d’igualtat; ni de progrés ni de tradició: és qüestió de Pàtria.” I agrairà als poetes que hagin sabut transmetre als polítics “tot el que necessitaven i l’únic que necessitaven: l’ànima de Catalunya.” I continua Prat de la Riba: “La fórmula intel·lectual de la Pàtria és la Nació ... Si ésser pàtria, si ésser nació era tenir una llengua, una concepció jurídica, un sentit de l’art propis, si era tenir esperit, caràcter, pensament nacionals, l’existència de la nació o de la pàtria era un fet natural com l’existència d’un home, independent dels drets que li fossin reconeguts ... La nació és nació encara que per llei no ho sigui.

L’Estat espanyol

Situem-nos ara en el 27 d’abril del 1978, en plena legislatura de la Constitució, després de les primeres eleccions democràtiques del juny de 1977. Jordi Pujol, que després seria durant molts anys President de la Generalitat de Catalunya, pronuncia una conferència en el Club Segle XXI de Madrid, sota el títol “Els desequilibris territorials a Espanya”. Qualifica el tema com a molt dramàtic, segurament el més polèmic que debateran les Corts. Afirma que Espanya va perdre al segle XIX l’oportunitat d’assentar les bases d’una estructura econòmica harmònica i equilibrada entre les seves nacionalitats i regions. Unes regions van aprofitar el procés d’industrialització, Catalunya i Euzkadi, per millorar el seu creixement. D’altres, Andalusia, per exemple, que va començar el segle essent una de les regions més riques d’Espanya i amb perspectives molt bones, el va acabar essent una de les més pobres. València tampoc no va saber

aprofitar prou aquest procés d'industrialització. Això va donar lloc a un fet immigratori interior que serà la gran batalla que s'ha de lliurar en una doble perspectiva: invertir més en les zones deprimides però també fer-ho en les més desenvolupades i d'increment de població més recent. Denuncia, alerta!, l'any 1978!, que Catalunya presenta un dèficit molt acusat del flux financer amb la resta de l'Estat. De cada 100 ptes. que es recauden a Catalunya, només se'n reinverteixen 40 i en canvi, Madrid, de cada 100 ptes. que recauda en rep 102. Aquest dèficit també es manifesta en altres terrenys, per exemple, a la Seguretat Social. Però Pujol no vol crispar el tema en aquells moments i diu que es qüestió de parlar-ne en calma i que Catalunya està disposada a ser solidària com ho ha estat sempre, però que si s'estudia bé el problema es veurà que, en el terreny estrictament econòmic, Catalunya no podrà aportar quantitativament gaire més del que ja aporta degut als seus dèficits fiscals, socials i d'infraestructures. Dirà que els partits nacionalistes catalans replantegen el problema de sempre: la nostra llibertat com a poble, la llibertat nacional de Catalunya, i la creació d'una estructura moderna, justa i plural de l'Estat espanyol. Els sona això encara avui?

Aquesta ràpida ullada, però no per ràpida frívola o menys autèntica, ens porta a la lluita constant de Catalunya pel seu reconeixement polític com a nació dintre l'Estat espanyol. La Constitució la reconeix com a nacionalitat, l'Estatut del 2006 diu que el Parlament de Catalunya la reconeix com a nació. Què significa el fet que Catalunya sigui reconeguda majoritàriament en el seu interior com una nació?. És simplement una anècdota folklòrica, un matís més d'una visió política partidista, o és un fet primordial, bàsic, de la seva personalitat col·lectiva i que per tant tots els polítics catalans, tots, venen obligats a tenir-ho en compte?

II.- NACIÓ I ESTAT

Segons Mounier

Mounier concep la societat com una comunitat de persones fins al punt que la societat s'ha de subordinar a la persona, i qui diu societat diu partits, nació i estat. Separa radicalment els conceptes de nació i d'estat. L'Estat és una organització política fonamentalment diferenciada de la Nació, no és un fet natural. En la segona part d'*El Personalisme* que titula *El Personalisme i la Revolució del segle XX*, en l'apartat de Societat nacional i internacional, afirma que **la nació educa i desenvolupa l'home racional, enriqueix l'home social** per la complexitat dels mitjans que li ofereix i el projecta cap al ventall sencer de les seves possibilitats. No cal comparar família i nació perquè cada una juga el seu paper en la societat: la família és una cèl·lula social, la primera de les societats del nen, però també és lloc de recolliment i d'aprofundiment íntim i

personal. Tot i això dirà que la nació representa una mediació més universalitzant que la família i que la seva obertura natural troba el seu primer estadi en la nació, que no només concerneix al ciutadà sinó que també **és un element integrant de la nostra vida espiritual.**

Encara més, des d'aquest alt lloc, la nació, es regula una part de l'equilibri humà. Davant d'alguna imatge de nacionalisme antiquat i regressiu afirma que el sentit nacional és encara un poderós auxiliar; d'una banda contra l'egoisme vital de l'individu i de les famílies, i de l'altra contra la influència de l'Estat i l'esclavitud dels interessos econòmics cosmopolites. Evidentment la nació s'ha d'articular en un ordre internacional sinó es pot cloure i sembrar la guerra. De fet ja diu que la internacionalització del món no té aturador i les nacions van perdent independència en benefici d'unes àrees d'influència que preludeixen la unitat mundial.

També en aquest àmbit, com en d'altres, Mounier s'avança al seu temps, està preveient la globalització que s'acosta, la unitat mundial s'haurà de fer, tard o d'hora, però ja posa les condicions: que les nacions renunciïn a la sobirania total, no en benefici d'un superimperialisme, sinó d'una comunitat democràtica dels pobles; que la unió es faci entre pobles i els seus representants elegits, no entre els governs; i que les forces de l'imperialisme, sobretot econòmic, que se serveixen tan aviat del nacionalisme com del cosmopolitisme, siguin trencades pels pobles units.

La política, continua dient Mounier, no és un fi en si mateixa, no és l'objectiu últim que absorbeix tots els altres, però malgrat això, si la política no ho és tot, és en tot, i la seva primera referència haurà de ser trobar el lloc de l'Estat. L'Estat no és ni tan sols una condició necessària perquè la nació arribi a ser veritable. L'Estat neix del Dret i el Dret és l'avalador institucional de la persona. L'Estat és per a l'home i no l'home per a l'Estat. Encara més, en el llibre esmentat, *El Personalisme*, diu que la exigència personalista s'ha vist temptada a vegades de reivindicar un **“estat pluralista amb poders dividits i enfrontats”** per servir-se mútuament de **garantia contra l'abús**. Però atès que podria semblar una fórmula contradictòria, es decanta més aviat per parlar d'un **Estat articulat al servei d'una societat pluralista.**

Així, doncs, Mounier considera la nació com a element integrant de la nostra espiritualitat, que educa i desenvolupa l'home racional, que regula l'equilibri humà i enriqueix l'home social. Poca broma, no és pas un simple caprici o fanatisme polític, no és pas solament un anacrònic folklore de faixa i barretina, és alguna cosa consubstancial a la manera de ser i a la identitat i personalitat d'un poble. Per Mounier, la nació es basa en un fonament antropològic.

Segons Joan Pau II

D'altra banda, el Papa Joan Pau II, en el discurs a les Nacions Unides en el 50é. Aniversari de la seva fundació, el 5 d'octubre del 1995, afirmava que l'ésser humà viu una tensió vital entre dos pols – la universalitat i la particularitat – i que, en la mesura que se sent membre d'una única i gran família humana es troba lligat d'una manera més intensa a la seva petita família i a la nació, terme que evoca el “néixer”, mentre que indicat amb el terme pàtria evoca la realitat de la mateixa família. Una tensió inevitable, però singularment fecunda si és viscuda amb equilibri seré. Cada nació té dret a construir el propi futur fornint a les generacions més joves una educació apropiada. Joan Pau II considerava que aquest dret fonamental a l'existència de les nacions no exigeix necessàriament una sobirania estatal, ja que són possibles altres formes d'agregació jurídica en estats federals, confederals o d'àmplies autonomies, sempre que hi hagi un clima d'autèntica llibertat, garantida per l'exercici de l'autodeterminació dels pobles. Amb aquest discurs Joan Pau II semblava haver llegit Mounier, que pràcticament es va expressar a través de la seva obra amb les mateixes paraules. Joan Pau II, afirmava que és inajornable una reflexió sobre els drets de les nacions si es volen evitar els errors del passat i proveir a un ordre just mundial.

III.- L'ÈTICA I LA POLÍTICA

Són compatibles?

Arribats aquí és evident i és sabut que les relacions entre Catalunya nació i l'Estat espanyol del qual depèn no han arribat mai a quallar. No volem, ni podem, ni és aquest el lloc per fer una anàlisi política de les causes que ho han provocat. Són molt llargues i extenses. Ja hem deixat clar que ens situarem en el terreny ètic.

Ètica i política són compatibles? M'atreveixo a dir que són alguna cosa més que compatibles, són necessàriament complementàries. Ho va dir, amb molta més autoritat que jo, l'ex-president de la República Federal d'Alemanya, Richard von Weizsäcker, quan va rebre a Barcelona, juntament amb Václav Havel, el Premi Internacional Catalunya 1995. Primerament Weizsäcker va fer un elogi de la figura d'Havel com a guia espiritual i moral d'Europa que s'havia mantingut fidel a la seva missió de no descansar fins que **l'ètica no sigui novament l'objectiu clar i determinant de la política**. Després va afirmar que no hem de separar mai la política de l'ètica però tampoc l'ètica de la política. Més concretament: qui defensa els seus interessos sense un fonament ètic clar, té una comprensió deficient dels seus interessos i a llarg termini els perjudicarà.

Qui no relaciona l'ètica de manera manifesta amb aquests interessos fa una política desencarnada que finalment es convertirà en ideologia inútil i, qui sap si, fins i tot, perillosa.

Saben qui va pronunciar la següent frase: **“Hi ha lleis no escrites i principis morals que determinen la maduresa política d'un país”**. No, no ... no va ser Jordi Pujol, va ser, justament, Pasqual Maragall, quan ja era President de la Generalitat, en un acte de campanya electoral. I aquí volia arribar, la política no és solament la llei escrita, la legalitat, que en definitiva es queda a un nivell primari i fàcilment manipulable. A Catalunya ho tenim molt clar : feta la llei, feta la trampa. Si per sobre de la legalitat no hi ha una visió ètica, la política es pot convertir en un campí qui pugui on tot s'hi val. La política és un mitjà i la seva finalitat el bé comú que va més enllà de la simple ostentació de poder amb ànim de lucre personal o partidista. Francesc Torralba, en el llibre “Les ètiques d'avui”, en el capítol “Reptes ètics del món contemporani”, diu: “Un problema que afecta la comunitat política és el divorci entre ètica i política. La imatge pública dels polítics és palesament negativa i s'associa la seva figura i el seu rol a actituds maquiavèliques per mantenir-se en el poder. Aquesta visió tèrbola i grisa de la figura del polític accentua l'abisme entre el ciutadà comú i el destí comú de la societat. Aquest element és especialment negatiu i és el camp de conreu idoni per l'emergència de totalitarismes redemptors.”. Greu. El poder comporta violència sobre els altres i això sempre té conseqüències. Max Weber, tot just acabada la I Guerra mundial, en una conferència als universitaris de Munich, va establir la diferència entre l'ètica de la convicció, que és una ètica d'absoluts que no es pregunta pels resultats i l'ètica de la responsabilitat que ha de ser pròpia del polític i que ha de tenir compte de les conseqüències de cada acció. I considerava pecat mortal en el terreny de la política l'absència de responsabilitat que porta al polític a delectar-se en el poder pel poder sense atendre la seva finalitat.

Catalunya, una democràcia normalitzada?

La democràcia a Catalunya té un problema fonamental. La nació catalana, que no té un estat propi, requereix una consolidació estable en el conjunt estatal del qual forma part. No es tracta solament d'un encaix superficial, per anar tirant, per conviure més o menys amistosament, o per tenir unes relacions més o menys simpàtiques amb la resta de l'Estat. Es tracta d'establir unes relacions que suposin el reconeixement per part de l'Estat d'aquesta personalitat diferenciada i pròpia de Catalunya. Aquest Estat no pot ser altre que el que prové de l'exigència personalista tal com el defineix Mounier, “un Estat articulat al servei de la societat pluralista”. I això actualment, en el clima polític espanyol on regna un bipartidisme descarat i pràcticament absolut, no ens vindrà mai donat; en tenim prou experiències històriques, remotes o pròximes,

per saber que aquestes qüestions profundes i fonamentals no es regalen, es conquisten. La conquesta ha de ser, evidentment, democràtica. Una conquesta d'aquest tipus no es pot resoldre sense una determinació comuna de totes les forces polítiques de Catalunya, amb la participació i la responsabilitat de les persones, la comunitat i la societat civil catalanes. El primer objectiu, la primera obligació dels partits que es reclamen de Catalunya, si són conseqüents amb allò que han aprovat i ha establert el seu Parlament, **que Catalunya és una nació**, és traduir a la realitat tot allò que representa el fet que Catalunya sigui una nació i no simplement una barriada de poble. Sense aquesta base, la personalitat col·lectiva de Catalunya, la seva voluntat de ser nació, per més que figuri en el preàmbul de l'Estatut, no tindrà mai ni la llibertat ni l'estabilitat necessàries. I com a conseqüència, mentre no estigui normalitzada la nació, la democràcia a Catalunya patirà una anormalitat, una esquizofrènia, i no es pot considerar ni tractar igual que una democràcia normalitzada.

El Parlament de Catalunya

En les condicions polítiques actuals aquest objectiu no depèn solament de Madrid, depèn també i especialment de la voluntat majoritària de Catalunya. I aquí s'imposa la pregunta ... ¿si depèn de nosaltres com és que no s'ha aconseguit encara, com és que cada dia estem més lluny d'arribar-hi? La resposta està en mans dels partits. Hi pot haver, hi ha sens dubte, molts factors que influeixen en la situació actual. Entre aquests factors n'hi ha un que jo m'atreveria a qualificar com un dels més importants, per a mi **el més important**, que emmascara la democràcia a Catalunya i és **el doble llenguatge** d'alguns partits al Parlament i al Congrés dels Diputats. Els partits, o alguns partits, han menysvalorat la importància i la força de la Institució fonamental que representa al poble de Catalunya, el seu Parlament.

Alguns menyspreen la definició de Catalunya com una nació perquè diuen que el fet que sigui al preàmbul i no a l'articulat de l'Estatut li nega valor jurídic. De cara enfora es podria interpretar així, però de cara endins, no; pot no tenir valor jurídic o legal, en canvi el que sí que té és valor ètic des de la dimensió que nosaltres contemplem la política. L'Estatut és la constitució de Catalunya i, preàmbul, segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, és un text que encapçala una constitució política i que **té per objecte presentar-ne els principis fonamentals i justificatius**. Atenció, doncs!, si el preàmbul diu que **“El Parlament de Catalunya, recollint el sentiment i la voluntat de la ciutadania de Catalunya, ha definit Catalunya com a nació d'una manera àmpliament majoritària”** vol dir que el seu objectiu fonamental, primordial, ha de ser l'assoliment ple de la nació que representa. Aquest ha de ser, el primer repte de Catalunya i per tant del seu Parlament, sense l'assoliment del qual mai no

podrà desenvolupar tota la seva personalitat; i la seva cohesió nacional s'anirà esfilagarsant i perdent. És més, el mateix preàmbul, a continuació diu que **“Catalunya vol desenvolupar la seva personalitat política en el marc d'un Estat que reconeix i respecta la diversitat d'identitats dels pobles d'Espanya”**. Resulta que això de la identitat, que l'actual president de la Generalitat, donava ja pràcticament com una nosa superada o a superar, no és cap mania d'uns quants caps calents, sinó que l'Estat té l'obligació de reconèixer la identitat diferenciada de Catalunya; té l'obligació, perquè l'Estatut també l'ha aprovat l'Estat central. Tot això, sentiment de pàtria, nació, identitat, no solament no va en contra del progrés social, com a vegades es vol fer creure, sinó que al contrari, el pressuposa i l'estimula.

La legítima lluita partidista hauria d'estar supeditada a aquest objectiu comú, com el bé més important de la nació. I tots els partits, però sobretot els principals, evidentment, haurien de fer front al compromís històric que han assumit **en proclamar la identitat nacional de Catalunya**. Això implica que en tots els temes importants d'Estat, el debat democràtic s'hauria de desenvolupar al Parlament en base als interessos propis de les persones, dels partits i del poble de Catalunya, però un cop aconseguida una resolució, aquests mateixos partits haurien d'obligar-se a prendre una postura conjunta al Congrés dels Diputats del qual depenen en última instància. La política catalana té una llarga tradició de pactisme al llarg de la seva història. Es bo saber pactar de cara enfora, però avui és més necessari que mai saber pactar també de cara endins. No és una idea descabdellada ni impossible, al contrari sembla una postura d'allò més normal i imprescindible per una conquesta com la que presentem. Què passa perquè això no sigui així?

Catalunya en el Congrés dels Diputats a Madrid

Passa que hi partits catalans, tant li fa que es considerin de dreta com d'esquerra, que no estan per aquesta feina i no compleixen allò que ells mateixos han aprovat. Passa que hi ha partits que es reclamen de Catalunya però que depenen d'un altre partit d'àmbit estatal i en el Congrés de Madrid estan subsumits en el partit principal que actua amb una visió centralista del poder, i en conseqüència anteposen els seus interessos partidistes als legítims interessos generals de Catalunya, que evidentment no poden ser els mateixos que els d'un partit estatal.

Aquestes afirmacions no són una opinió, són una constatació històrica i la millor prova n'és que el partit català majoritari al Congrés es va veure desposseït del seu grup parlamentari, contra la seva voluntat, i mai més l'han pogut recuperar malgrat els seus esforços. Per minorar l'efecte davant l'opinió pública ho han volgut presentar com una manera d'influir més intensament en l'opinió del grup estatal, quan en realitat tothom ha pogut constatar que en les

coses importants sempre s'han hagut de plegar a l'opinió majoritària dels seus companys de partit. I la qüestió de la nacionalitat catalana no és pas tema menor.

Per demostrar que no és una simple opinió gratuïta recorro a l'autoritat, intel·lectual i política, de Jaume Lorés, reconegut i malauradament traspasat assagista polític. Poc sospitós, d'altra banda, d'animadversió política ja que en el llibre que citarem, ell mateix es declara "socialista amb carnet"(pag.61), militant per tant del PSC. El 1984 va publicar el llibre titulat ***Catalunya, política i socialisme*** .(Ed. 62). Comença criticant els anomenats intel·lectuals d'esquerra, entre els quals s'inclou, per la autocensura que es van imposar al començament de la transició que diu va arribar a ser tan forta com la censura franquista. Extrec d'aquest llibre tres reflexions que demostren que la tan proclamada independència del PSC davant el PSOE, és pura fantasmagoria:

1ª.- Resulta evident que el PSOE ha marginat Catalunya doblement en la política estatal ... I alhora els socialistes catalans han protagonitzat la més gran dimissió de responsabilitats catalanes no gosant ni piular, en sentit positiu o negatiu, davant el que es coïa a la Moncloa... S'han reduït a dir pestes de Convergència, mentre des de l'Executiva del PSOE els feien els gols que volien i els prenen tot protagonisme. (pag. 86-87)

2ª.- El projecte propi d'un socialisme català no té cap més remei que ser nacionalista català si escolta les seves tradicions ideològiques i les seves aventures històriques. (pag. 30)

3ª.- Em sap molt greu dir-ho ... però es pot afirmar que el socialisme català corre, cada cop més, el perill d'esdevenir un "antipujolisme" estricte, sense aportar res d'original ni a Catalunya ni a Espanya. (pag. 31)

I el 1985, un any més tard, el mateix Jaume Lorés, repetim-ho militant amb carnet del Partit dels Socialistes de Catalunya, publica un altre llibre titulat ***La transició a Catalunya (1977-1984)***,(Ed. Empúries), del qual n'extrec també tres reflexions:

1ª- Davant la LOAPA els socialistes catalans es dividiren i es produí el tragicòmic assumpte que protagonitzà Ernest Lluch no presentant les esmenes del PSC a la LOAPA ... En el Congrés proper Lluch, Prats i Martín-Toval, van jugar fort la carta política del PSOE per fer perdre la identitat nacional d'una vegada al socialisme català... Només quedà el pujolisme com a grup polític per plantar cara eficaçment a la LOAPA, tant en el carrer i en l'opinió pública com en el Parlament de Catalunya. (pag. 186)

2ª.- Els socialistes catalans, sense grup parlamentari, no podien fer sentir la seva veu diferenciada, en tant que catalans i en tant que socialistes, en un Congrés en què estaven sotmesos a una fèrria disciplina de vot. (pag. 193)

3ª.- Catalunya veié com era posat en qüestió, absolutament, el seu nacionalisme, com es negaven les diferències amb el poder central i la necessitat d'una política que donés resposta al perfil diferenciat de Catalunya. També s'atribuïen al pujolisme totes les culpes de la difícil situació catalana, tant en l'aspecte econòmic i cultural, com en el retard en la reconstrucció nacional de Catalunya. (pag. 203)

Permeteu-me un comentari propi: ja en aquell temps, el 1985, totes les culpes les tenia Convergència que estava en el poder a la Generalitat. Exactament igual que avui que també totes les culpes són de CIU encara que ara estigui a l'oposició.

Són dos llibres molt aclaridors que recomano a qui estigui interessat en el tema.

No es pot enganyar al poble

Això ho escrivia Jaume Lorés el 1984-85, amb tres anys de majoria absoluta del PSOE. Si visqués avui, 24 anys més tard, amb una majoria absoluta del PSOE que va durar 14 anys, i ara amb les mentides de Rodríguez Zapatero a Catalunya, probablement tindria motius per ser encara molt més dur en les seves anàlisis. El PSOE té tot el dret de fer a Catalunya la política que els sembli, el PSC també, naturalment, però el que el PSC no pot fer és enganyar al poble de Catalunya. Perquè l'engany és un element i un concepte ètic i moral. I és un engany massiu omplir-se la boca proclamant a cada moment la independència del partit estatal, quan en realitat no l'han practicada mai. Podríem dir, aplicant el refrany castellà, allò de: "dime de qué hablas y te diré de lo que careces". **Els valors**, i la sinceritat o l'autenticitat són valors ètics, **no es proclamen, es demostren**. A CIU, com a partit se li podran retreure tots els errors polítics que hagi pogut cometre, com tothom, però dret a llei no se'l podrà acusar mai de no haver exercit de català al Congrés dels Diputats a Madrid. Cosa que no es pot dir, desgraciadament, del PSC, el qual no ha exercit de català a Madrid i això és renunciar a la seva primera obligació com a partit català. I si el principal partit català al Congrés renuncia a exercir de català ja m'explicaran què en podem esperar. Si volen presumir d'independents del criteri del PSOE, si volen exercir de catalans al Congrés dels Diputats, ho tenen molt fàcil: que ho demostrin. Dir

una cosa i fer-ne una altra, en un aspecte fonamental per a la seva credibilitat, a part d'una absoluta falta d'ètica, te un nom amb ressonàncies bíbliques.

I que no em diguin que això ja està superat, que en Montilla s'hi ha enfrontat i que és President de la Generalitat en contra del parer de Rodríguez Zapatero. Que no m'ho diguin perquè llavors hauré de contestar que l'operació Montilla President de la Generalitat, per més legal que sigui, que ho és, **és la maniobra, la manipulació política, la falta d'ètica més vergonyant** de tota aquesta etapa democràtica.

Cada vot és un fi en si mateix.

Podria demostrar aquesta afirmació amb arguments propis, i he publicat diversos articles a la premsa sobre aquesta qüestió, però prefereixo recórrer a una autoritat en el pensament personalista de Mounier. Carlos Díaz en l'article "Ética pública, corrupción política", publicat en la revista PERSONA, abril 2006, de l'Institut Emmanuel Mounier d'Argentina, escriu:

"En la democracia moral **un solo voto** permite gobernar al ganador, porque **cada voto es fin en si mismo, y quien viola un voto lesiona a toda la humanidad**, del mismo modo que quien apalea a un niño apalea a todo lo humano que hay en cada miembro de la humanidad."

I en una llista d'actuacions reprovables de corrupció política, en situa una que anomena: "**Infidelidad al votante**". I diu:

"La tendencia a la conquista de un espacio electoral lo más amplio posible ha flexibilizado la posibilidad de llegar a acuerdos postelectorales entre partidos, al tiempo que ha disminuido buena parte de los aspectos innegociables de los programas respectivos, **produciendose tras las elecciones alianzas morganáticas, coaliciones que atentan contra la lógica**, transfugismos. **¿Qué grado de autonomía se le supone al votado para hacer lo que quiera con los votos emanados de las urnas? ¿Quién controla al votado?**), lo cual desacredita a "sus señorías"."

Un sol vot permet governar al guanyador, cada vot és un fi en si mateix, aquell que viola un vot lesiona a tota la humanitat, acords postelectorals entre partits, aliances morganàtiques, coalicions que atempten contra la lògica, els recorda alguna cosa amb referència al resultat de les últimes eleccions autonòmiques a la Generalitat de Catalunya?

La democràcia segons Mounier.

La democràcia, segons Mounier, no és la destrucció del contrari, l'aniquilació de l'altre, l'esclafament de la minoria per part de la majoria sinó que descansa sobre la responsabilitat de totes les persones constituents de la comunitat social. No és solament el govern de la majoria, que pot ser una aberració, sinó el règim que respecta a totes les persones, tots els valors humans, entre ells primordialment la llibertat, i naturalment no és democràtic un règim que consideri el ciutadà com una massa a qui controlar. En temps de Mounier també la política havia caigut en descrèdit i diu que s'havia convertit en l'aspecte més vulgar del desordre. Malgrat això afirma que la vida pública és, igualment que la privada, una forma vital de la vida personal i que cal retornar a la vida política la seva espiritualitat. Només reconstruint la vida política sobre organismes que expressin la persona integral, sense envilir-la, restituïrem a la política el seu bell sentit ple de l'aprenentatge total de l'home en la seva ruta cap a la comunitat.

En el *Manifest al servei del personalisme*, Mounier afirma textualment que:

“La realitat política es compon de persones que intenten encarnar la seva voluntat comunitària, i de societats que agrupen a homes units en la cerca d'una finalitat humana qualsevol. La pàtria és la més primària, la més instintiva d'aquestes societats.

Sobre ella es superposen les societats econòmiques, culturals o espirituals. La nació és l'abraçada que reuneix aquest floriment espontani de societats diverses al voltant de les persones, sota la unitat viva d'una tradició històrica i d'una cultura particularitzada en la seva expressió, però amb poder d'universalitat. Per damunt de la pàtria i la nació, continua dient Mounier, mantenim la prioritat de la comunitat espiritual personalista, que es realitza més o menys perfectament entre persones, sovint a petita escala, però que roman com a model llunyà de tot el desenvolupament social. L'Estat no és una comunitat espiritual, una persona col·lectiva en el sentit propi de la paraula. No està per damunt de la pàtria ni de la nació, ni molt menys de les persones. És un instrument al servei de les societats, i per mitjà d'elles – contra d'elles si fos precís – al servei de les persones. Instrument artificial i subordinat, però necessari. El poder de l'Estat, en la seva mateixa funció política, està limitat per baix, no exclusivament per l'autoritat de la persona espiritual, sinó pels poders espontanis i consuetudinaris de totes les societats que componen la nació”.

La Catalunya de la concòrdia

D'una democràcia d'aquest tipus es desprèn que un país no es pot fer amb un enfrontament permanent i sistemàtic, amb enemistats a flor de pell, amb odis visceral, mai, en cap situació, però molt menys en una situació de país en construcció. Avui les noves generacions menyspreen la transició, sense tenir en compte el moment històric en el qual es va produir. Jo vaig viure en primera línia aquesta transició, vaig ser un dels diputats que va votar i va firmar la Constitució espanyola del 1978. I els puc assegurar que en les Corts espanyoles d'aquell moment històric, i mai més ben emprada la paraula, d'un extrem a l'altre del marc parlamentari, hi flotava una sola idea, jo en diria quasi una obsessió: aquest país no podia repetir una altra guerra civil, no es podia muntar cap projecte sobre dues espanyes trencades, machadianes. Hi va haver un pacte polític. Catalunya també es va trencar a la guerra incivil, i avui tots plegats hauríem de recordar-ho; memòria històrica, sí, però no pas en sentit de revenja sinó precisament per evitar caure de nou en enfrontaments fraticides. Cal un pacte polític Catalunya endins amb la visió posada en el bé comú de les persones i de la nació. El projecte polític de Catalunya, com a nació de persones, no es farà simplement a través d'una política de legalitats. Cal retrobar la dimensió ètica de la política, perquè si la política no és ètica no servirà a la persona.

Joan Paredes